

Anna Łosowska

(Independent Researcher, Poland)

<https://orcid.org/0000-0001-5994-1796>

e-mail: anlosowska@gmail.com

Rejestr wydatków na budowę i remonty zabudowań
w jurydyce Probstwo, należącej do kolegiaty
św. Michała w Lublinie, sporządzony przez ks. Wincentego
Jezierskiego, prepozyta i prokuratora tejże kolegiaty

*Register of Expenditures on the Construction and Repairs of Buildings
in the Jurydyka of Probstwo, Belonging to the Collegiate church
of St. Michael in Lublin, Drawn up by Wincenty Jezierski, Preceptor and
Procurator of the Same Collegiate Church*

ABSTRACT

Register of expenses for renovations and construction of new facilities in the Rectory jurydyka, belonging to the collegiate church of St. Michael in Lublin, presents the efforts made by priest Wincenty Jezierski, provost and prosecutor of the collegiate chapter, in the years 1787–1799. The edition of the source was preceded by an introduction presenting the person of priest Wincenty and his life path, from the position of land bailiff in

PUBLICATION INFO				
			 e-ISSN: 2449-8467 ISSN: 2082-6060	
THE AUTHOR'S ADDRESS: Anna Łosowska, the Independent researcher, Lublin, Poland				
SOURCE OF FUNDING: Financed from the author's own funds				
SUBMITTED: 2023.11.20	ACCEPTED: 2024.05.26	PUBLISHED ONLINE: 2025.10.31		
WEBSITE OF THE JOURNAL: https://journals.umcs.pl/rh		EDITORIAL COMMITTEE e-mail: reshistorica@umcs.pl		
 DIRECTORY OF OPEN ACCESS JOURNALS		 EUROPEAN REFERENCE INDEX FOR THE HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES		

Łuków, through university studies in Krakow and subsequent stages of his clerical career (scholasteria in Kamieniec, rectory in Kock and Abramowice, rectory of St. Michael's Collegiate Church) until his death in 1816 in Kamionka. The introduced register is one of the few documents presenting the technical side of Lublin's architecture at that time, by placing specific buildings in a specific topography of the city and listing the types of building materials and the value of the services of individual craftsmen employed in the work performed.

Key words: Lublin, priest Wincenty Jezierski, *jurydyka*, Rectory, prices

STRESZCZENIE

Rejestr wydatków na remonty i oraz budowę nowych obiektów w jurydyce Probstwo, należącej do kolegiaty św. Michała w Lublinie, przedstawia wysiłki podejmowane przez ks. Wincentego Jezierskiego, prepozyta oraz prokuratora kapituły kolegiackiej, w latach 1787–1799. Edycja źródła została poprzedzona wstępem, w którym przedstawiono osobę ks. Wincentego oraz jego drogę życiową, od stanowiska komornika ziemskiego łukowskiego, poprzez studia uniwersyteckie w Krakowie i kolejne etapy kariery duchownej (scholasteria kamieniecka, probostwo w Kocku i Abramowicach, probostwo kolegiaty św. Michała) aż do śmierci w 1816 r. w Kamionce. Prezentowany rejestr jest jednym z nielicznych dokumentów przybliżających techniczną stronę ówczesnej architektury Lublina, albowiem umieszczając konkretne budynki w określonej topografii miasta, wymienia rodzaje materiałów budowlanych oraz wartość usług poszczególnych rzemieślników zatrudnionych przy wykonywaniu prac.

Słowa kluczowe: Lublin, ks. Wincenty Jezierski, *jurydyka*, Probstwo, ceny

Badania poświęcone jurydykom, czyli terenom na obszarze miast wyjętym jednakże spod jurysdykcji miejskiej, nie cieszą się większym zainteresowaniem historyków. Poświęcona jurydykom lubelskim pionierska monografia Józefa Mazurkiewicza, mimo upływu lat, pozostaje podstawowym opracowaniem dotyczącym tego zagadnienia. Autor omówił genezę oraz istotę jurydyk, ich ustrój oraz stopniową likwidację. Wskazywał, że jurydyki rozsadały jedność administracyjną, sądową i skarbową miast, co mogło stanowić jedną z przyczyn hamujących rozwój miast. Wysuwając tę tezę oparł się na dostępnej wówczas literaturze traktującej o ustroju miast, w tym Lublina, oraz analizie zachowanej spuściznie aktowej w Wojewódzkim Archiwum Państwowym¹.

W przestrzeni miejskiej Lublina znajdowało się kilka jurydyk, których pozostałość aktową przechowuje miejscowe Archiwum Państwowe. Są to jurydyki: Probstwo – 10 j.a. z lat 1555–1780, Czwartek – 3 j.a. z lat 1597–1793², Gorajszczyzna – 1 j.a. obejmująca lata 1643–1767, Brygidkowska – Panny Marii – 1 j.a. (1655–1784), Podzamcze – 34 j.a. z lat 1656–1798)

¹ J. Mazurkiewicz, *Jurydyki lubelskie*, Wrocław 1956.

² Trzy księgi akt tej jurydyki z lat 1610–1758 znajdują się w Archiwum Archidiecezjalnym Lubelskim [dalej: AAL], sygn. Rep 60 XXIV, Rep 60 XXV, Rep 60 XXVI.

oraz Bursaki (1728) i Piaski (1775–1781) – po 1 j.a. Pozostałe, mniejsze terytorialnie jurydyki, które omówił Józef Mazurkiewicz, nie pozostawiły własnej spuścizny aktowej, a wiedzę o nich Autor oparł na aktach miasta Lublina, lustracjach oraz przywilejach królewskich³. Dwie najwcześniejsze, czyli jurydyka Probstwo oraz Czwartek, należały początkowo do kolegiaty św. Michała, dopiero z czasem, w związku z erygowaniem w latach trzydziestych XVII w. nowej parafii św. Mikołaja, jurydyka Czwartek przeszła we władanie proboszcza nowej parafii⁴. Akta jurydyki Probstwo zachowane są od roku 1555, chociaż z zapisów wynika, że jurydyka funkcjonowała już wcześniej. Wydaje się też, że nie prowadzono klasycznej księgi wpisów, albo te zaginęły, bo te, które dotrwały do naszych czasów, mają postać zapisów brulionowych. Zwraca uwagę przypadkowość niektórych protokołów, a część zakwalifikowanych do jurydyki Probstwo dotyczą jurydyki św. Mikołaja na Czwartku, pewnie dlatego, że obie należały do kolegiaty św. Michała, chociaż każda z nich miała oddzielnego wójta i ławę. Na przykład w jednym z kontraktów sprzedaży ogrodu, znajdującego się na terenie jurydyki farnej, występował ks. Jan Osmólski, oficjał lubelski i pleban kościoła św. Mikołaja, ale umowa została zawarta wobec Jana Miziołka, wójta „czwartkowskiego”⁵. Zapisy „podług prawa magdeburskiego” dotyczą głównie kontraktów kupna-sprzedaży, czynszów, testamentów, darowizn i innych spraw pomiędzy mieszkańcami jurydyki, proboszczem kolegiaty oraz mieszczanami lubelskimi. W połowie XVIII w., prepozytem kolegiaty św. Michała był dominikanin, ks. Karol Ignacy Świącicki, zaś wójtem jurydyki farnej – Szymon Słowikowski, którzy w 1752 r. omawiali sprawy podatku pogłównego należnego kolegiacie od „pospólstwa jurydyki” za ostatnie dwa lata⁶.

Każdorazowy wójt jurydyki był wybierany na dwa lata i w 1754 r. Szymona Słowikowskiego zastąpił Krzysztof Szymański, przy czym zaznaczono, że poprzedni wójt będzie wspomagał radą i doświadczeniem nowo wybranego⁷. W tym czasie prepozytem kolegiaty św. Michała pozostawał ks. Karol Ignacy Świącicki, który próbował zwiększyć dochody kolegiaty poprzez niezbędne prace w jurydyce, m. in. remont browaru

³ J. Mazurkiewicz, *op. cit.*, s. 37–40.

⁴ Okoliczności erygowania nowej parafii lubelskiej w oparciu o istniejący kościół św. Mikołaja, pozostający pod patronatem OO. Franciszkanów, omówił ks. J. A. Wadowski, *Kościół lubelski*, Lublin 2004 (Reprint), s. 80–81.

⁵ Archiwum Państwowe w Lublinie [dalej: APL], Akta Jurydyki Probstwo, sygn. 1, k. 4v.

⁶ APL, Akta Jurydyki Probstwo, sygn. 9, k. 233v.

⁷ *Ibidem*, k. 240v.

w 1765 r. oraz nawożenie należącego do folwarku Probstwo gruntu⁸. Jednak te doraźne działania nie przynosiły widocznych efektów, dlatego w 1783 r. ks. Karol Ignacy Święcicki, już jako kanonik chełmski oraz proboszcz i oficjał lubelski, wypuścił folwark „z rolami, ogrodami, czynszami i propinacją do tegoż folwarku należących” w dzierżawę na trzy lata sekretarzowi miasta Lublina Janowi Kurowskiemu. Czynsz dzierżawny miał wynosić 600 złp rocznie i miał być płacony w dwóch ratach. Jan Kurowski zobowiązywał się ponadto do remontu stodół, wystawienia obory, naprawy dachu na budynkach i utrzymania w całości wyposażenia browaru. Dwa lata później, w 1785 r. Jan Kurowski wydzierżawił browar wraz z wyszynkiem Żydowi nazwiskiem Jodko Josiewicz, a następnie Kunie Abramowiczowi⁹. Dzierżawa folwarku nie wpłynęła dobrze na jego stan, zabudowania popadały w ruinę, a dochody z browaru i wyszynku szły z reguły do kieszeni dzierżawców, a nie właścicieli, czyli kanoników miejscowej kapituły. Sytuację próbował poprawić ks. Wincenty Jezierski, który objął prepozyturę kolegiaty św. Michała po śmierci ks. Karola Ignacego Święcickiego w 1787 r.

W tym czasie budynek kościoła św. Michała, mimo wcześniejszych prac remontowych, wymagał pilnych działań naprawczych. W 1769 r., w następstwie gwałtownej burzy, runął krzyż ze zwieńczenia hełmu wieży i uszkodził dach. Wprawdzie wtedy udało się zebrać odpowiednie kapitały, postawiono nowy hełm i zakupiono nowy dzwon¹⁰, ale uzyskiwane dochody nie zaspokajały potrzeb. Nowy prepozyt kolegiaty i prokurator kapituły, ks. Wincenty Jezierski, korzystając ze swoich doświadczeń ekonomicznych, wynikających z dotychczasowych zarządów parafiami w Kocku i Abramowicach, usiłował zabezpieczyć budynek kolegiaty przed dalszym popadaniem w ruinę. Próbował tego dokonać poprzez zainwestowanie w folwark, będący swoistym rezerwuarem dochodów kapituły, aby w przyszłości jej kanonicy mieli zapewniony byt. Sporządzony przez niego w 1802 r. inwentarz, w którym skrupulatnie opisał stan budynku kolegiaty, jego wyposażenie oraz dochody, świadczy, że także tu pozostawił wyraźne ślady swojej aktywności¹¹.

Ks. Wincenty Jezierski był postacią nietuzinkową, chociaż dotąd nie doczekał się całościowej biografii. Wprawdzie jego nazwisko, jako proboszcza i budowniczego kościołów w Abramowicach i Kocku oraz prokuratora kapituły kolegiackiej św. Michała w Lublinie, pojawia się w opracowaniach dotyczących tych parafii, ale są to informacje ogólnikowe

⁸ APL, Akta Jurydyki Probstwo, sygn. 10, k. 21–25.

⁹ *Ibidem*, k. 28–30, 35, 37.

¹⁰ J. Kuczyńska, *Kościół farny św. Michała w Lublinie*, Lublin 2004, s. 77–78.

¹¹ AAL, Akta Konsystorza Lubelskiego, sygn. Rep 60 A XLII, s. 15–24.

i obejmują jedynie wycinki jego obszernej działalności. Jedynym, jak dotąd, drukowanym tekstem o charakterze biograficznym, pozostaje anonimowe wspomnienie pośmiertne, opublikowane na łamach jednej z gazet i przedrukowane przez Ignacego Baranowskiego w jego „Dziennikach”¹². Niewiele wiadomo o samym Ignacym Baranowskim, albowiem wydawcy „Dzienników” nie udało się ustalić bliższych danych o autorze, poza tym, że zasiadał w Trybunale Lubelskim początkowo jako asesor, a następnie sędzia. Był też członkiem założycielem Lubelskiego Towarzystwa Dobroczyńności i wraz z rodziną mieszkał w Lublinie przy ulicy Grodzkiej. Swoje zapiski, sporządzane co pięć dni, Baranowski prowadził od 1813 r., notując skrupulatnie informacje o pogodzie, o wydarzeniach w Lublinie i na Lubelszczyźnie (czasem też w innych regionach kraju), podawał wybrane wiadomości z Warszawy zaczerpnięte z prenumerowanej przez siebie „Gazety Warszawskiej” oraz różne ciekawostki nadsyłane przez nielicznych czytelników. Do naszych czasów zachowały się jedynie te z lat 1815 i 1816 i tu, pod datą 15 września 1816 r. przedrukowana została biografia ks. Wincentego Jezierskiego. Wiarygodność danych we wspomnieniu pośmiertnym potwierdzają informacje źródłowe, jakim są akta kapituły i konsystorza lubelskiego, przechowywane w Archiwum Archidiecezjalnym Lubelskim.

Ks. Wincenty Jezierski urodził się 19 kwietnia 1735 r. w Sarnowie, dziedzicznej wsi swoich rodziców, Ludwika i Wiktorii ze Stoińskich małżonków Jezierskich i tego dnia został ochrzczony w miejscowej parafii w Tuchowiczu¹³. Oprócz starszego brata, Jacka Jezierskiego, miecznika i kasztelana łukowskiego, miał trzy siostry oraz brata przyrodniego Jana, urodzonego z drugiego małżeństwa swego ojca z Eleonorą Tretterówną¹⁴. Po ukończeniu Kolegium OO Pijarów w Łukowie został mianowany komornikiem łukowskim i osiadł w rodzinnym Sarnowie. Z tego okresu pochodzi przekaz o jego szlachetności i poczuciu sprawiedliwości, kiedy w sprawie o granice gruntów pomiędzy jego bratem Jackiem a poszkodowanym sąsiadem wydał wyrok na rzecz tegoż szlachcica, a brata ukarał dodatkowo grzywną. Po niedoszłym do skutku małżeństwie z Eufrozyną

¹² *Dzienniki Ignacego Baranowskiego pisane w Lublinie przez rok 1815 i 1816*, oprac. B. Szynkler, Lublin 1995, s. 268–269, 273.

¹³ Dlatego to miejsce urodzenia podaje D. Wereda, *Dzieje Kocka w epoce nowożytnej*, w: *Dzieje Kocka od czasów najdawniejszych do najnowszych*, red. D. Magier, Kock 2017, s. 81.

¹⁴ K. Zienkowska, *Jacek Jezierski, kasztelan łukowski 1772–1805*, Warszawa 1963, s. 21. Brat Wincentego, Jan Jezierski, urodzony 2 I 1746 r., został wyświęcony w Warszawie i prebendowany na prebendę różańcową w Kocku w 1776 r. Pełnił funkcję „podproboszcza” zastępując ks. Wincentego Jezierskiego podczas jego licznych wyjazdów poza parafię, AAL, Akta Konsystorza Lubelskiego, sygn. Rep 60 A 104, s. 140.

Karską zdecydował się na drogę duchowną, wstępując do seminarium księży misjonarzy w krakowskim Stradomiu (7 września 1759–23 grudnia 1761). Naukę kontynuował na Uniwersytecie Jagiellońskim, uzyskując doktorat o-bojga praw. Świecenia kapłańskie otrzymał 19 września 1761 r. z rąk biskupa Franciszka Potkańskiego, sufragana i oficjała generalnego krakowskiego¹⁵. W latach 1760–1766 był prebendarzem bractwa św. Józefa w Czchowie, a następnie scholastykiem kapituły katedralnej w Kamieńcu¹⁶ i proboszczem w Skałacie na Podolu¹⁷. 19 września 1767 r. otrzymał probostwo kockie, z którego rezygnował ks. Stanisław Rajmund Jezierski, biskup bakowski, dziekan lwowski i oficjał generalny lubelski, a prywatnie stryj Wincentego¹⁸. Na tę prepozyturę był prezentowany przez księżną Annę Jabłonowską, właścicielkę dóbr kockich, zaś instalację otrzymał z rąk biskupa krakowskiego Kajetana Ignacego Sołtyka¹⁹.

Ks. Jezierski, jako proboszcz w Kocku, oprócz zwyczajowych obowiązków duszpasterskich, uregulował sytuację materialną miejscowych mansjonarzy, zawierając stosowną ugodę z księżną Jabłonowską w sprawie dziesięcin. Zresztą należy podkreślić wyjątkowo dobre stosunki pomiędzy właścicielką Kocka a proboszczem miejscowej parafii. Wspólnie rozpoczęli w 1779 r. budowę nowego kościoła pw. Wniebowzięcia NMP i św. Anny²⁰. Budowę zakończono w 1785 r., a konsekracji świątyni dokonał w 1805 r. bp Wojciech Skarszewski. W 1788 r. księżna Anna oraz

¹⁵ AAL, Akta Konsystorza Lubelskiego, sygn. Rep 60 A 104, s. 140.

¹⁶ Mimo pokażnej literatury dotyczącej diecezji kamienieckiej, nie natrafiono na okoliczności powierzenia Wincentemu Jezierskiemu scholasterii tamtejszej kapituły. Warto tylko nadmienić, że w latach 1756–1764 jego starszy brat Jacek służył w załodze Kamieńca w randze kapitana regimentu artylerii koronnej z tytułem generał-adiutanta buławy, K. Zienkowska, *op. cit.*, s. 20.

¹⁷ J. Szczepaniak, *Spis prepozytów i plebanów diecezji krakowskiej (XVIII w.)*, Kraków 2008, s. 172.

¹⁸ *Dzienniki*, s. 269. Stanisław Jezierski (1698–1782), syn Krzysztofa i Teresy z Cieciszewskich, w 1714 r. wstąpił do dominikanów lubelskich przyjmując imię Rajmund. Po studiach filozoficzno-teologicznych w Krakowie i Florencji, wykładał w Lublinie i Krakowie. W l. 1729–1730 oraz 1737–1737 był przeorem dominikanów lubelskich. W 1737 r. został biskupem bakowskim w Mołdawii, a w 1752 r. kanonikiem, a następnie dziekanem kapituły katedralnej lwowskiej. Od 1760 r. pełnił funkcję oficjała generalnego lubelskiego, posiadając probostwa w Tuligłowach i Kocku, J. Reychman, *Jezierski Stanisław Rajmund h. Nowina (1698–1782)*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 11, red. E. Rostworowski, Wrocław–Warszawa–Kraków 1964–1965, s. 211–212.

¹⁹ *Historia wiarą pisana. Powstanie i dzieje parafii Kock w świetle publikacji oraz zasobów archiwum parafialnego*, oprac. J. Jankowska et al., Kock 2022, s. 84. W cytowanym fragmencie warto zasygnalizować błąd w nazwie parafii, albowiem winno być Abramowice, a nie Abrahamowice.

²⁰ Przypominają o tym inskrypcje, przytoczone w w/w publikacji, *Ibidem*, s. 85–87.

ks. Wincenty dokonali korzystnej zamiany gruntów, satysfakcjonującej obie strony, a kilka lat później, 30 października 1799 r. księżna Jabłonowska złożyła na ręce księdza proboszcza dokument, którym zabezpieczała potrzeby materialne parafii na swoich dobrach²¹. Ks. Jezierski utrzymywał z własnych dochodów nauczyciela szkoły parafialnej, liczącej w różnych latach od 10 do 20 uczniów, wypłacając mu kwotę 160 złp rocznie. Podczas wizytacji kanonicznej w 1802 r., przeprowadzonej przez biskupa chełmsko-lubelskiego Wojciecha Skarszewskiego, we fragmencie protokołu dotyczącego ks. Jezierskiego można przeczytać „mąż dla diecezji wielce zasłużony, który na miarę swojej gorliwości i pobożności wkłada wszelką troskę w popieranie kultu Bożego i prowadzenie duszpasterstwa tejże parafii; nie tylko bowiem wspiera wystarczającą liczbę wikariuszy, lecz również sam, choć zajęty licznymi i rozmaitymi sprawami związanymi z pełnieniem urzędu diecezjalnego bardzo często przy tym kościele rezyduje. Co więcej, nawet zatroszczył się o zatrudnienie kapłana, który podczas nieobecności wypełnia jego obowiązki. Co się zaś tyczy naprawy tak kościoła, jak i innych zabudowań, a także upiększania swojej świątyni [...], od czasu ostatniej naszej wizytacji wydał on 6299 florenów polskich i 15 groszy [...]. Oby dla przykładu pozostałych i naszej pasterskiej radości wiódł długie życie; ubolewamy, że obecnie zostało ono naznaczone słabym zdrowiem”²².

Jak wspomniano, ks. Wincenty Jezierski, pozostając proboszczem w Kocku otrzymał prezentę na parafię św. Jakuba w podlubelskich Abramowicach z rąk właścicieli dóbr Stanisława i Ewy z Gałęzowskich małżonków Kossowskich. Podobnie, jak w Kocku, instalację kanoniczną otrzymał 30 września 1767 r. z rąk Kajetana Ignacego Sołtyka, biskupa krakowskiego²³. Jakkolwiek nowy proboszcz nie mieszkał na stałe w Abramowicach, a obowiązki duszpasterskie pełnił delegowany przez niego wikariusz²⁴, to zajął się stroną materialną nowej parafii. Zaczął od remontu drewnianego kościoła, który był w opłakanym stanie i nie

²¹ Ten i inne dokumenty księżnej Jabłonowskiej, złożone na ręce ks. Wincentego Jezierskiego, z archiwum parafialnego kockiego, znajdują się w publikacji *Historia*, s. 440–454.

²² *Ibidem*, s. 108 i 474.

²³ A. Hamryszczak, H. Mącik, *Parafia i kościoły w Abramowicach w XVIII–XIX wieku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 2017, 107, s. 152. Dyspensę na zatrzymanie trzech beneficjów, a więc scholasterii katedralnej kamienieckiej, prepozytury kockiej oraz probostwa abramowickiego otrzymał z rąk papieża Klemensa XIII, przekazaną mu przez ks. Józefa Olechowskiego, kanonika katedralnego i generalnego administratora diecezji krakowskiej w dniu 10 stycznia 1768 r., AAL, Akta Konsystorza, sygn. Rep 60 A 105, s. 138.

²⁴ Ks. Antoni Kwietniewicz, ur. 29 I 1744 r. w Koprzywnicy. Święcenia kapłańskie otrzymał w 1770 r. i w tym samym roku podjął obowiązki wikariusza w parafii abramowickiej, AAL, Akta Konsystorza, sygn. Rep 60 A 105, s. 138.

bardzo kwalifikował się do poważniejszych napraw. Mimo to Jezierski próbował go ratować dokonując podstawowych prac nad dachem i ścianami. Niestety, w 1781 r. budynek świątyni zaczął się rozsypywać, zatem podczas wizytacji kanonicznej nakazano go rozebrać, gdyż stanowił zagrożenie dla wiernych. Proboszcz postanowił więc wybudować nowy, murowany kościół i z własnych środków postawił dwa piece do wypalania cegły i wapna oraz szopę, w której wyrabiano budulec²⁵. Kościół powstawał w latach 1786–1790, a więc tuż po wzniesieniu nowej świątyni w Kocku. W 1796 r. został konsekrowany przez biskupa chełmskiego i lubelskiego Wojciecha Skarszewskiego²⁶. Jeszcze przed budową nowego kościoła ks. Wincenty wyremontował budynki gospodarcze, a niektóre pobudował na nowo, na przykład plebanię oraz dzwonnice. Zaprowadził też nowe metody uprawy pól, co podniosło ich wydajność oraz „wydobył nowiny”, co należy rozumieć jako wykarczowanie części zarośli otaczających pola. Podobnie, jak w Kocku, doprowadził do ugody z właścicielami dóbr abramowickich, przez co parafia odzyskała należne jej prawa i dochody²⁷.

24 marca 1787 r. otrzymał prepozyturę kolegiaty św. Michała w Lublinie, a w następnych latach wikariat *in spiritualibus* oraz oficjałat generalny²⁸. Jedną z pierwszych jego czynności jako prokuratora kapituły było sporządzenie spisu dochodów kolegiaty oraz opis stanu należącego do fary folwarku, czyli jurydyki Probstwo. Według opisu jurydyki obejmowała grunty „nad starym brukiem od frontu, zaczyna się zaś od gruntu dawniej zwanym Sierakowszczyzna, a dzisiaj Bielszczyzna, a kończy się do gruntu miejskiego Ponigwodą zwany”²⁹. Na terenie jurydyki znajdowały się ponadto: browar z karczmą, cegielnia, rezydencja, czyli budynek zarządu jurydyki oraz zabudowania gospodarcze. Ks. Jezierski, jako skrzętny gospodarz, od razu wziął się do prac naprawczych istniejących zabudowań, które następnie wydierżawiał. Na przykład już w 1788 r. przekazał warendę małżonkom Lewkowi i Szandli Zowowiczom dom z obszerną piwnicą wraz z prawem do wolnego wyrobu siodu i piwa oraz jego sprzedaży. Suma dzierżawna opiewała na kwotę 600 złp rocznie

²⁵ A. Hamryszczak, H. Mącik, *op. cit.*, s. 149.

²⁶ *Ibidem*, s. 150.

²⁷ *Ibidem*, s. 151–152.

²⁸ W liście skierowanym 14 V 1791 r. do Józefa Górnickiego, kanonika kolegiaty lubelskiej, podpisał się „Vincentius a Gołębki Jezierski, utriusque iuris doctor, scholasticus cathedralis Camenecensis, praepositus Collegiatae, vicarius in spiritualibus et officialis generalis Lublinensis, AAL, Akta Kapituły, sygn. Rep 64 T 14, nr 2478.

²⁹ AAL, Akta Konsystorza, sygn. Rep 60 A XLII, k. 28.

i była płacona w czterech ratach³⁰. Za kwotę czynszu 75 złp wydzierżawił też, początkowo na trzy kwartały, ale z możliwością przedłużenia kontraktu, własną kamienicę znajdującą się na gruntach Probostwa, piekarzowi lubelskiemu Michałowi Szyblowi. W kontrakcie znalazła się zgoda na wyszynk piwa i gorzałki na potrzeby własne piekarza³¹.

Także z własnych środków wybudował młyn wiatrowy, który wydzierżawił w 1805 r. Boruchowi Lewkowiczowi za kwotę 400 złotych polskich rocznie. Za dodatkową opłatą wynajął mu też mieszkanie w swoim domu położonym nieopodal młyna³². W tym samym roku przedłużył dzierżawę cegielni, którą od niemal dziesięciu lat użytkował inny lubelski Żyd, Zelman Herszkowicz³³. Niejaki Judka Jakubowicz z przedmieścia Wieniawa wydzierżawił od ks. Jezierskiego „karczmę z piwnicą i browar z kotłami i statkami drewnianymi” za kwotę 700 zł polskich rocznie, płatnych w dwóch ratach³⁴. A to tylko niektóre przykłady polityki ekonomicznej ks. Wincentego, proboszcza abramowickiego i kockiego oraz proboszcza i prokuratora kapituły kolegiaty lubelskiej św. Michała.

Podobnie, jak w przypadku probostw w Abramowicach i Kocku, ks. Wincenty Jezierski regulował sprawy majątkowe kolegiaty. W lipcu 1789 r. zawarł ugodę w sprawie dziesięciny snopowej ze wsi Rury z Katarzyną z Dzbańskich Suchodolską, chorążyną lubelską, wdową po śp. Antonim Suchodolskim oraz z Piušem i Janem Wyrzykowskimi, dziedzicami dóbr Sławin. Obie ugody zostały przedłużone na tych samych warunkach w roku 1781³⁵. W kolejnych latach uregulował sprawę dziesięciny dworskiej z dóbr Snopków, zawierając ugodę z dziedzicem Mikołajem Trzcińskim, podczaszym łukowskim³⁶ oraz z dóbr Sławinek,

³⁰ AAL, Akta Kapituły, sygn. Rep 64 T 14, nr 2389.

³¹ *Ibidem*, nr 2439.

³² AAL, Akta Kapituły, sygn. Rep 64 T 17, nr 3018, k. 76.

³³ *Ibidem*, nr 3020, k. 79.

³⁴ *Ibidem*, k. 81.

³⁵ AAL, Akta Kapituły, sygn. Rep 64 T 14, nr 2430 i nr 2431; Akta Konsystorza, sygn. Rep 60 B IV c 17, s. 14.

³⁶ Spór o dziesięcinę dworską z dóbr Snopków trwał od dawna, albowiem już ks. I. Święcicki próbował porozumieć się z Mikołajem Trzcińskim prosząc o interwencję ówczesnego legata papieskiego ks. Wawrzyńca Litę, AAL, Akta Kapituły, sygn. Rep 64 T 12, nr 1856. Ostatecznie chyba udało się ustalić warunki, bo w czasach ks. Jezierskiego oraz Józefa Trzcińskiego konfliktów raczej nie było, czego dowodzi kwit wystawiony przez ks. Wincentego w 1803 r. „Niżej podpisany zeznaje, iż stosownie do umowy za dziesięcinę dworską ze wsi Snopków do Probostwa mego Lubelskiego należące, odebrałem od JW Pana Józefa Trzcińskiego tychże dóbr wsi Snopków dziedzica za rok teraźniejszy 1803 złotych polskich trzysta (300) wypodane, z której należytości zaspokojony wspomnianego Imć Pana Józefa Trzcińskiego kwituję i podpisuję się. Dan w Lublinie, dnia 10 grudnia

należących do Jana Dawida Heyzlera. Ta ugoda zawierała klauzulę, że będzie obowiązywać od 1792 r. do końca życia ks. W. Jezierskiego lub opuszczenia przez niego probostwa kolegiaty. Podobną klauzulę zawierała ugoda ze Stanisławem Lignerem, dziedzicem dóbr Dąbrowica i Płuszwowice, a wartość dziesięciny z tych dóbr oszacowano na 450 złp rocznie³⁷. W październiku 1789 r. przedłożył kapitule kolegiackiej kosztorys oraz harmonogram prac w jurydyce Probostwo, czyli prezentowany tu Rejestr wydatków.

Niemal nieznanym epizodem w biografii ks. Jezierskiego była funkcja komisarza duchownego w Komisji Porządkowej Cywilno-Wojskowej ziemi lubelskiej i powiatu urzędowskiego, powstałej w 1790 r. Wachlarz obszarów powierzonych komisjom był bardzo szeroki. Miały one zajmować się m. in. kwaterowaniem wojsk, tworzeniem dogodnych warunków żołnierzom stacjonującym w wyznaczonych miejscach, bezpieczeństwem publicznym, zwalczaniem włóczęgostwa i żebractwa, planowaniem werbunku, organizacją i zaopatrzeniem magazynów żywnościowych. Komisje miały też obowiązek opracowania statystyki zmian ludnościowych poprzez współpracę z kapłanami oraz magistratami w zakresie pozyskiwania odpowiednich danych. Skład poszczególnych komisji miało tworzyć 16 przedstawicieli szlachty oraz trzy osoby duchowne³⁸. Pierwsi członkowie lubelskiej Komisji zostali wybrani podczas obrad sejmiku w lutym 1790 r. Spośród osób duchownych delegatami zostali ks. Jan Kanty Lenczowski, sufragan lubelski, Krzysztof Bogoria Skotnicki, opat koprzywnicki oraz ks. Wincenty Jezierski³⁹. Jako komisarz opracował m. in. raport o stanie szpitali lubelskiego i abramowickiego oraz przeprowadził rewizję dymów⁴⁰.

Aktywność duchowna i społeczna ks. Wincentego Jezierskiego jest nie do przecenienia, zwłaszcza że w Lublinie przebywał okresowo. Miejscem jego stałego zamieszkania pozostawał Kock. Pod koniec życia, schorowany, przeniósł się w 1814 r. do Kamionki i zamieszkał na plebanii u swego kolegi ks. Antoniego Kłosińskiego. Tu zmarł 15 stycznia 1816 r., wcześniej sporządzając własnoręcznie testament. W październiku tego roku,

1803, ks. Wincenty Jezierski, proboszcz Kolegiaty, oficjał kapituły lubelskiej". AAL, Akta Konsystorza Lubelskiego, sygn. Rep 60 B IV c 17, k. 102.

³⁷ AAL, Akta kapituły, sygn. Rep 64 T 14, nr 2498, nr 2506, nr 2507.

³⁸ K. Jakimowicz, *Instytucje państwowe i samorządowe w życiu mieszkańców Lublina w latach 1764–1794*, Lublin 2020, s. 337–338.

³⁹ *Ibidem*, s. 339; J. Kermisz, *Lublin i Lubelskie w ostatnich latach Rzeczypospolitej (1788–1794)*, t. 1, *W czasie Sejmu Wielkiego i wojny polsko-rosyjskiej 1792 r. oraz pod rządami targowicko-grodzieńskimi*, Lublin 1939, s. 11, 16.

⁴⁰ J. Kermisz, *op. cit.*, s. 54.

w kancelarii notariusza radzyńskiego Franciszka Lubańskiego spisano inwentarz pozostałych po Zmarłym rzeczy. W tej czynności uczestniczyli: ks. Antoni Przegaliński, b. administrator parafii kockiej, ks. Karol Moneta, proboszcz kocki, ks. Antoni Kuliński, mansjonarz oraz Maciej Rybczyński, organista. Stronę urzędową reprezentowali notariusze Franciszek Lubański i Franciszek Radzikowski. Zgodnie z wolą Zmarłego kościół w Kocku odzyskał część dokumentów, sprzętów oraz rzeczy osobistych, które znalazły się w Kamionce razem z ks. Jezierskim⁴¹.

Wśród wielu dokumentów sporządzonych przez ks. Wincentego Jezierskiego na szczególną uwagę zasługuje skrupulatny rejestr wydatków ponoszonych w latach 1787–1799 na uporządkowanie stanu zabudowań w jurydyce Probstwo. Z rejestru można dowiedzieć się nie tylko o remontowanych, lub wznoszonych przez niego budynkach, ale przede wszystkim o cenach zarówno materiałów budowlanych, jak również usług świadczonych przez poszczególnych rzemieślników w ostatnich latach XVIII w. Cenną informacją jest na przykład, że w roku 1789 Lublin nawiedziła powódź, w wyniku której zniszczeniu uległy niektóre zabudowania w folwarku Probstwo, natomiast w roku 1794 „podczas rewolucji” spustoszona została karczma w tymże folwarku stojąca. Szkoda, że autor nie wymienił sprawców tego wydarzenia. Natomiast informacja o wybudowaniu cegielni w folwarku farnym już w 1789 r. przesuwają dotychczasową wiedzę o najstarszych lubelskich zakładach tego typu o dobre kilkanaście lat. W edycji źródła posługiwano się wskazówkami *Instrukcji wydawniczej dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*⁴², rezygnując z graficznego obrazu dokumentu, czyli zastosowanych przez Autora klamr i zastępując je słowem *razem*. Nie ujednolicono też terminów monetarnych utrzymując używane przez niego zamiennie zarówno floren, jak też złoty polski. Drobną ingerencją w tekst źródła jest rozwiązanie dat, które podano w nawiasach kwadratowych. Znaczenie trudniejszych terminów technicznych podano za *Słownikiem Języka Polskiego*, opracowanym przez Jana Karłowicza, Adama Kryńskiego i Władysława Niedźwiedzkiego oraz *Słownikiem Języka Polskiego PWN*⁴³.

⁴¹ Archiwum Państwowe w Lublinie Oddział w Radzynie Podlaskim, Akta notariusza Franciszka Lubańskiego, sygn. 1, s. 412–425.

⁴² *Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, oprac. K. Lepszy, Wrocław 1953.

⁴³ *Słownik Języka Polskiego*, oprac. J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiedzki, t. 1–4, Warszawa 1900–1908, t. 7, Warszawa 1919; *Słownik Języka Polskiego PWN*, t. 1–3, Warszawa 1998.

Wynotowanie expensy na budowie i reperacje budynków do Probstwa Lubelskiego należących przez WJmć Księdza Jezierskiego, scholastyka katedralnego kamienieckiego, proboszcza lubelskiego, od początku objęcia swego w 1787 r. tegoż probstwa czynionej i notowanej

Archiwum Archidiecezjalne Lubelskie, Akta Konsystorza Lubelskiego, sygn. Rep 60 IV c 17, k. 83-87.

[k. 83v]

Specyfikacja gatunków ekspensy na budowie i reperacje budynków do Probstwa Lubelskiego należących przez WJmć Księdza Jezierskiego, scholastyka katedralnego kamienieckiego proboszcza lubelskiego podjętej, dnia 6 października 1789 roku uczynionej.

Wystawienie domostwa pod Probstwem

W 1787 roku

Materiał.

Za drzewa tartego sztuk 100, przyciesie⁴⁴ sztuk 5, płatew sztuk 8, belek sztuk 10, krokwi par 12, tarcic kop 1, słupków na pułapy kop 2, do odwozu drzewa fur 38, złp 264

za gontów kop 94 efficit złp 80

za gwoździ paczek 3, w jednej po kop 15, żelaza funtów 79, bratnale⁴⁵ kop 8 złp 92

za cegły sztuk 1000, wapna korców 85, kamienia białego prętów⁴⁶ 6 efficit złp 164 [gr] 10

efficit [złp] 600 [gr] 10

Rzemieślnicy.

Cieślom i magistrom od budowania [złp] 397

Stolarzom za zrobienie ram do okien, okiennic, drzwi 6, gzymsu do dymnika, stołu i stołków 4, ław 2, za wszystko zapłacono [złp] 72

Mularzom od wymurowania piwnicy, podmurowania domu, wymurowania komina i kominka, od układania posadzki efficit złp 272

Kowalowi od okucia drzwi 6 po 20, za zamek 8 złp 28

Szklarzowi od zrobienia okien 4 z okowami złp 24

efficit [złp] 793

Wystawienie więc domostwa kosztuje złotych polskich [złp] 1393 [gr] 10

W 1788 roku

⁴⁴ Przycies – podstawa wykonana z odpowiednio spojonych belek, na której opiera się ściana.

⁴⁵ Bratnal (właśc. bretnal) – długi gwóźdź z płaskim łebkiem.

⁴⁶ Prawdopodobnie chodzi o pręt mierniczy odpowiadający 7,5 łokciom, czyli ok. 4,3 m.

Wystawienie Austeryi pod Franciszkanami⁴⁷

Materiał.

Za kamienia z opoki ⁴⁸ prętów 7 a f[llorenum] ⁴⁹ 4	efficit złp 28
Za cegły 26400 a f[llorenum] 14	efficit złp 370 [gr] 24
Za wapna korców 319	złp 382 [gr] 24
Za bali na ściany sztuk 120	złp 180
Za płatew sztuk 14 a f[llorenum] 4	złp 56
Za belek sztuk 13 a f[llorenum] 4	złp 52
Za podwalin sztuk 10 a f[llorenum] 3	złp 30
Za tarcic sztuk 70 a f[llorenum] 1, 28	złp 135
Za krokwi sztuk 104	złp 84
Za łąt kop 6 sztuk 30	złp 44
Za gontów kop. 220 a f[llorenum] ¾	złp 165
Za żelaza cetnarów 2 ¼	złp 64
Za gwoździ gontowych do dachu kop 625	złp 160
Za kafle na piec i od postawienia	złp 85
Za blachę do komina	złp 2
	efficit [złp] 1839 [gr] 18

Rzemieślnicy.

Cieślom budującym z przychodów pańszczyzny z Czerniejowa	złp 128
Stolarzom za drzwi 7 złp 35. Za ramy i okiennice złp 24	złp 59
Mularzom i pomocnikom z magistrami	złp 823 [gr] 24
Grabarzom od dobywania piwnicy dawnej i rznięcia nowej toż od kopania fundamentów	złp 134 [gr] 11
Kowalowi od roboty około Austeryi z żelaza skarbowego	złp 66
Szklarzowi od 4 okien ze szkła skarbowego	złp 14
Bednarzowi od naprawy naczynia na farbę	złp 2
	efficit [złp] 1221 [gr] 5
Expens osobna na wożenie wody, wapna i cegły	złp 30
Dozorcy nad fabryką strzegącemu	złp 50
Kłódka do Austeryi	złp 2
	efficit [złp] 82

Wystawienie więc Austeryi w słupy murowanej kosztuje 3142 złp 23 gr

[k. 84]

Transport.

1. Wystawienie domu	[złp] 1393 [gr] 10
2. Wystawienie Austeryi	[złp] 3142 [gr]

⁴⁷ OO Franciszkanie, sprowadzeni do Lublina ok. 1630 r. otrzymali prebendę kościoła św. Mikołaja na Czwartku i tam się osiedlili, J.A. Wadowski, *op. cit.*, s. 80–81.

⁴⁸ Opoka – skała osadowa o białej lub kremowej barwie używana jako materiał budowlany, margiel wapienny.

⁴⁹ A f. – a florenum, po 1 florenie (złotym polskim).

W 1789 roku

Reperacja browaru pod Probstwem

Materiał.

Za kamienie prętów 5 na komin w browarze	złp 20
Za wapna korców 43 a f[llorenum] 1 gr 6	złp 51
Za cegły sztuk 2700 od Zelmana	złp 37 [gr] 24
Za balów 18 na kilsztof ⁵⁰ a f[llorenum] ½	złp 27
	[efficit] [złp] 135 [gr] 24

Rzemieślnicy.

Cieślom od reperacji browaru	złp 42 [gr] 6
Mularzom i pomocnikom za niedziel 3 a f[llorenum] 27	złp 87
Bednarzowi od reperacji stołków złp 44, od zrobienia kilsztofa złp 118	
razem wynosi	złp 162
	[efficit] [złp] 291 [gr] 6

Ekspens osobna za blachę do buków⁵¹ żelaźnikowi dano złp 10

Kocioł za kocioł piwny duży, przerobiony ze starego kotła, którego było miedzi funtów 98 po złp 1 gr 39, złp 163 [gr] 13. Do którego kotlarz nowej miedzi dodał funtów 124, złp 206 [gr] 20.

Kocioł waży funtów 212.

Efficit [złp] 370

Kociołek mały do chmielu, stary miał miedzi funtów 26, a f[llorenum] 1 gr 20, złp 43, gr 10, do którego kotlarz nowej miedzi dodał funtów 14 i razem z dawną miedzią złączywszy funtów 40, ogółem po złp 2 gr 15 funt jeden sprzedał, co wynosi za 40 złp 100, odtrąciwszy złp 43 gr 10 dopłacono

[złp] 56 [gr] 20

[efficit] [złp] 436 [gr] 20

Reperacja więc browaru kosztuje złp 863 [gr] 20. Dodaje się za tole⁵² złp 10

Wystawienie cegielni w Lublinie

Materiał.

Za płatew 12 a f[llorenum] 4 dano	złp 48
Za krokiew par 40 a f[llorenum] 1	złp 40
Za soch ⁵³ Nr 6 a f[llorenum] 6	złp 36
Za łat kop 11 po złp 6	złp 66 [gr] 20
I za łat kopę 1	złp 6
I za łaty przez Niedźwiedzkiego kupione	złp 3 [gr] 10
Za gontów kop 102 zapłacono	złp 77 [gr] 10
Za gwoździ kop 360 po gr 6	złp 106
	[efficit] [złp] 383 [gr] 10

⁵⁰ Kilsztok (kilsztok) – naczynie bednarskie do chłodzenia piwa.

⁵¹ Buk (bukat) – naczynie drewniane na płyny.

⁵² Tol – rodzaj drzewa (drzewo tolu).

⁵³ Socha – drewniany słup rozwidlony u góry, służący do podparcia konstrukcji dachowej

Kamień łamano na gruncie, przeto expens na niego nie kładzie się osobno, bo ta z robotnikami połączona będzie.

Rzemieślnicy.

Cieśli Antoniemu i najemnikom do dachu pobijania tylko

z nimi razem rachowanymi złp 149 [gr] 18

Mularzom i pomocnikom około pieca złp 266 [gr] 10

Grabarzom od brania dołu na piec plantowania złp 61 [gr] 72⁵⁴

Najemnikom około tej fabryki robiącym złp 293 [gr] 20

[efficit] [złp 770] [gr] 25⁵⁵

Wystawienie więc cegielni kosztuje złp 1154 gr 5

Reperacja cegielni źle przez Antoniego wystawionej:

1/ Józefowi cieśli z pomocnikami od reperacji szopy cegielnianej nowo,
ale źle przez Antoniego zbudowanej, zewsząd pochylonej i walącej się złp 27

2/ Antoniemu mularzowi od reperacji pieca cegielnianego

przez powódź zepsutego złp 16 [gr] 20

[efficit] [złp] 43 [gr] 20

[efficit] [złp] 1197 [gr] 25]

Latus [złp] 6607 [gr] 182

[k. 84v]

Transport.

1/ Wystawienie domostwa złp 1393 [gr] 10

2/ Wystawienie Austeryi złp 3142 [gr] 23

3/ Reperacja statków browaru złp 873 [gr] 20

4/ Wystawienie cegielni złp 1197 [gr] 25

[złp] 6607 [gr] 18

Rok 1789, 19 Octobris [19 X 1789]

Za kadź nową do browaru Probstwa z drzewa skarbowego bednarzowi

złp 42

Postawienie szopy na skład wapna

20 Novembris [20 XI]

Materiał.

Za podwalin 4, słupów 6, płatew 4 a f[llorenum] 4 złp 52

Za drzewa tartego sztuk 32 a f[llorenum] 2 złp 64

Za krokiew par 8 a f[llorenum] 1 gr 15 złp 12

Za łat kopę szt. 30 a f[llorenum] 10 złp 15

Za tarcic na wrota 3 a f[llorenum] 1 złp 3

[złp] 146

Cieśli od postawienia tejże szopy

złp 42

[Razem] [złp] 188

⁵⁴ Tak w dokumencie.

⁵⁵ Tak w dokumencie.

Reperacja w Rezydencji przy Kolegiacie będącej AD 29 Septembris 1790 [29 IX 1790]

Rok 1790

Ganczarożm za kafla kop 6 sztuk 30 i postawienie pieców 2	złp 86
Stolarzom od zrobienia szaf 3 do teŹe Rezydencji	złp 113
Ślusarzowi od okucia tychŹe szaf i zamek do pokoju	złp 44
Za krześeł 12, kanap 2 do teŹe Rezydencji zrobionych	złp 108
Siedlarzowi od obicia tychŹe kanap	złp 54
Za płóćienka na opony do krześeł i kanap i płóćno	złp 58

Przybudowanie stajni w karczmie przy browarze owej karczmy

Za bałów 30, tarcic 8, słupów 2 teŹ karczmy	złp 42
Cieśli od budowli z pomocnikami	złp 102
Gontów kop 60 a gr 22	złp 45
Gwoździ gontowych kop 120 a gr. 8	złp 32
Za wołów parę na inwentarz kupionych	złp 216

1790. Za gontów kop 50 po gr 18, gontarzy⁵⁶ kop 100 po gr 7,7 na pobicie dachu w folwarku Probostwa złp 55

1791. Za obicie papierowe w rezydencji Probostwa złp 60
Za blach 2 do pieców w pokoju Probostwa złp 14
Za zameczek do pieca złp 6

1793. Za kafle białe na piec nowy w pokoju w Rezydencji proboszczowskiej przy Kolegiacie i postawienie tegoŹ pieca oraz za blachę i Źelazo ogółem kosztowało złp 126

1794, w styczniu. Postawienie mostu pod folwarkiem na rzece podle niego idącej

Na materiał
Za bałów sztuk 38 sosnowych złp 76
Za belki do kobylic⁵⁷ zakupione i za bale pod most dębowe złp 24
Cieśli z pomocnikami budującymi ten most złp 216
[Razem] [złp] 316

Kazimierski wójt i juryzdyccanie Probostwa Lubelskiego złoŹyli na te budowle mostu 60 złp, więc z percepty WJX Proboszcza uiszczono na tę fabrykę złp 256

5 Julii 1794 [5 VII 1794]. Za gontów kop 60 złp 78, gontarzy kop 90 złp 36, cieśłom od pobijania dachu 10 złp, stajnie przy Folwarku Lubelskim złp 124
[Łącznie] 1541 [złp]
Zniesienie [strony] [złp] 8378, [gr] 18

⁵⁶ Gontarze – specjalne gwoździe do przybijania gontów.

⁵⁷ Kobylica – drewniany przyrząđ, rodzaj imadła, używany przez stolarzy do obrabiania drewna.

[k. 85]

1794 Reperacja na Probostwie Lubelskim

Transport lateris: [złp] 8378, [gr] 18

W karczmie za Franciszskany, po spustoszeniu podczas rewolucji, za szybę i blachę do komina, za zawiasy do drzwi trojga i do okiennic zawiasy, za robotę kowalowi, złp 33

Reperacja browaru. Za łąty [i] krokwie zł 6, gonty zł 16, za gontów kop 20

złp 6

cieśłom zł 34 g 10

Efficit złp 56, [gr] 10

[złp] 89 [gr] 10

1795 Reperacja pieców w cegielni

Od naprawy słupów pochyłonych i dachu nad cegielnią, naprawa wiązania u dachu, cieśli ogółem zgodzonemu

złp 54

Za gontów do naprawy tegoż dachu kop 15

złp 15

Za gwoździ gontowych kop 30

złp 7 gr 16

Za słupów dębowych 6 koło pieca ceglanego

złp 18

Za tarcic 3

złp 3

[złp] 98 gr 16⁵⁸

1795 Expens na fabrykę w Folwarku Probostwa Lubelskiego

Od naprawy okien w folwarku

złp 3

Od naprawy okien w folwarku za Franciszskany

złp 4

Ludziom ośmiu od stawiania parkanów w podwórzu

złp 5 gr 20

Od stawiania parkanu około ogrodu za stodołą

złp 3 gr 10

Dobycie piasku w moim gruncie do fabryki

złp 5

Za szaflików⁵⁹ 12 do fabryki

złp 6

Za łopatek 3 żelaznych

złp 5

Zrobienie skrzynki od wapna

złp 2 gr 12

Cieśłom od oprawy drzewa do fabryki

złp 5

Naprawa sklepienia i piwnicy przy browarze pod drogą będącej

złp 4

Za statki do browaru, kadek⁶⁰ 6

złp 19

Za rurnice do tegoż browaru

złp 6

Za konwie duże do nabierania

złp 3 gr 8

Szklarzowi od naprawy okien w karczmie

złp 4

[złp] 78 g[r] 20

[Razem] [złp] 2171 [gr] 24

Expens na fabrykę obmurowania Folwarku
do Probostwa Lubelskiego należącego

Za wapna korców 492 a f[llorenum] 1 gr 6

złp 597 gr 18

Za cegły 32 400

złp 584

⁵⁸ Tak w dokumencie.⁵⁹ Szaflik – okrągłe naczynie drewniane z uszami, zbite z klepek, wykorzystywane w budownictwie, a także w gospodarstwie wiejskim.⁶⁰ Kadka – małe naczynie na piwo.

Za cegły 22 150, od wozu a f[lorenum[19 gr 15, efficit złp 403 gr 20
 Za zwożenie kamienia, piasku i innych potrzeb do tej fabryki, fur 160 zł 320
 [złp] 1905 gr 8
 Zniesienie strony [złp] 10550, [gr] 12

[k. 85v]

Zapłata mularzom od murowania parkanów koło Folwarku Probostwa
 Lubelskiego 23 Aprilis 1795 [23 IV 1793]

Transport lateris [złp] 10550 g[r] 12

1795.

Garbarce od brania fundamentów pod mury 2 m za dwa tygodnie złp 48 gr 3
 Mularzy 4 za tydzień, 4 dni 6, magister na tydzień a f. 18 mularza a f. 10

	złp 48
Pomocników 6 gracownik 1	złp 38
Dozorca fabryki Laskowski za tydzień	złp 4
Magister z mularzami za dni 5	złp 40
Gracownik ⁶¹ 1 pomocników 6 za dni 5	złp 31 g 20
Laskowski dozorca fabryki	złp 4
Mularze z magistrem za dni 4 1/2	złp 36
Gracownik z pomocnikami	złp 28 g[r] 15
Dozorca fabryki	złp 4
Magister z mularzami 3 za dni 6	złp 48
Gracownik z pomocnikami	złp 38
Dozorca fabryki	złp 4
Magistrowi z mularzami 3 za dni 4	złp 32
Gracownikowi i pomocnikom za dni 4	złp 20
Magistrowi i 3 mularzom za dni 5	złp 40
Gracownikowi z pomocnikami 8	złp 24
Dozorcy fabryki	złp 4
Magistrowi i pomocnikom 3 za dni 5	złp 50
Pomocnikom 6 i gracownikowi	złp 30
Dozorcy fabryki	złp 4
Mularzom 2 za dni 4	złp 14 gr 20
Pomocnikom 2 i gracownikowi	złp 9 gr 10
	[Razem] [złp] 600 gr 5

Szlamowanie sadzawki w Folwarku Lubelskim grabarzom ogólnie
 ugodzonym

złp 120

Zniesienie strony [złp] 11226 gr 17

[k. 86]

Transport lateris: [złp] 11226 [gr] 17

1796

⁶¹ Gracownik – robotnik przygotowujący zaprawę murarską, mieszając gracą wapno z wodą i piaskiem.

Reperacja w Browarze

Za zawiasy i skoble do drzwi	złp 7
Za okno nowe do izby w browarze	złp 6
Za sporządzenie kadzi 2 w browarze	złp 8
Od reperacji Browaru cieśłom	złp 8 [gr] 26
	[Razem] [złp] 29 [gr] 26

Reperacja w kamienicy pod Franciszkany

Za płatew 4	złp 19
Za krokiew par 15	złp 43
Za łat kop 4	złp 40
Za tarcic na pułap sztuk 15	złp 33
Za gontów kop 125	złp 133 [gr] 10
Za gontarzy kop 277	złp 181 [gr] 20
Szklarzowi od roboty okien i naprawy	złp 12
Stolarzowi za ramy do okien	złp 6
Za cegły do reperacji murów 4500	złp 67
Za wapna korców 85	złp 102
	[Razem] złp 639

Rzemieślnicy.

Magistrowi cieśli za tygodni 3	złp 48
Pomocnikom cieśli za tygodni 7	złp 90 [gr] 20
Malarzom 2 za tygodni 9	złp 138
Pomocnikom do malarzy za tygodni 9	złp 97 [gr] 20
	[Razem] złp 374 [gr] 10
	[Łącznie] [złp] 1011 [gr] 10 ⁶²

1797

Reperacja w Browarze w Folwarku pod Folwarkiem Probostwa będącym

Od wymurowania podłoża pod kotły	złp 11
Od reperacji kotła gorzałczanego	złp 25
Za gonty, gwoździe i cieśli	złp 26
Wyrobienie toku ⁶³ do robienia piwa	złp 17
	[Razem] złp 79

Reperacja w karczmie pod Franciszkany stojącej

Za tarciczek 24 po groszy 20 na przepierzenie strychu u karczmy	złp 16
Za słupki do przepierzenia i cieśłom	złp 11 [gr] 15
Od roboty	
Za zawiasy do drzwi i piwnicy	złp 1 [gr] 15
Od reperacji pieca w karczmie	złp 1 [gr] 15
	[Razem] [złp] 30 [gr] 15

⁶² Tak w dokumencie.⁶³ Tok – naczynie wydrążone w długiej kłodzie, rodzaj kadzi, kufy.

1798

Zamiana kotła gorzałczanego w browarze pod Probstwem stojącym
po odtrąceniu starej miedzi funtów 90 dopłacono za nową miedź złp 215
Za wążorki czyli wiadra skórzane dwa do gaszenia ognia na wodę złp 32
[Razem] [złp] 247

Wymurowanie składu, czyli szopki na wapno przy cegielni Probstwa

Za kamienia z opoki prętów 10 po złotych 4 złp 40
Zwiezienie tegoż kamienia do fabryki złp 50
Kopanie gliny do murowania złp 20
[Razem] [złp] 110
Zniesienie [złp] 12 734 [gr] 8

[k. 86v]

Dalszy ciąg wystawienia składu, czyli szopki na wapno przy cegielni
Probstwa

Za dwie belki do wystawienia wapiennicy⁶⁴ złp 6
Mularzom i pomocnikom do wymurowania wapiennicy złp 106 [gr] 20
Od poszywania słomą wapiennicy złp 8
efficit [złp] 120 [gr] 20

Expens na fabrykę budowli, stodoły, szpichlerza i chlewów
w Folwarku Lubelskim w roku 1798

1798, ab 2 Iunii ad 18 eiusdem [2–18 VI 1798].

Mularzom i pomocnikom [złp] 60
Od rozebrania stodoły starej w Folwarku Lubelskim ludzi 8 po groszy 20
[złp] 5 [gr] 10
Od oprawy drzewa i słupów [złp] 10 [gr] 15
Za belek do budowli stodoły sztuk 7 [złp] 11
22 Iunii [22 VI]. Magistrowi cieśli za dni 7 po zł 3 [złp] 21
Kaczorowskiemu, pomocnikowi cieśli [złp] 7 gr 8
30 Iulii [30 VII] Za tarcie w Godowie na tartaku
Do pobicia dachu stodoły kupionych kop 4 [złp] 270
Za gontów w Godowie i Lublinie skupionych kop 58 [złp] 60 [gr] 14
Za gontów kop 20 na pokrycie chlewów [złp] 36
Dnia 26 Iulii [26 VII]. Za płatew 5, belki 2 [złp] 22
Dnia 1 Septembris [1 IX]. Za płatew 4 na gzymsy do szpichlerza [złp] 18
Dnia 11 Septembris [11 IX]. Za gontów kop 16 [złp] 18
Za łat kop 1 sztuk 30 do szpichlerza [złp] 12
20 Augusti [20 VIII]. Za brutnali do przybijania tarcic na dachu stodoły kop 34
[złp] 44 [gr] 21
15 Septembris [15 IX]. Za gwoździe gontowe do dachu na stodołę, szpichlerzu
i chlewach kop 166 [złp] 52

⁶⁴ Wapiennica – szopa do wypalania i przechowywania wapna.

Za cegłę i wapno na słupy u stodoły murowane, podmurowanie stodoły, stajni i szpichlerza

[złp] 315

Za gontów kop 15

[złp] 18

[Razem] [złp] 981 [gr] 8

Zapłata mularzom i cieślom

Dnia 30 Iunii [30 VI]. Cieślom od budowy stodoły tygodniowa robota [złp] 37

Dnia 7 Iulii [7 VII]. Mularzom i cieślom za tygodniową robotę [złp] 52 [gr] 03

Dnia 14 Iulii [14 VII]. Mularzom i cieślom za tygodniową robotę

[złp] 55 [gr] 12

Dnia 21 Iulii [21 VII]. Mularzom i cieślom za tygodniową robotę

[złp] 36 [gr] 13

Dnia 25 Iulii [25 VII]. Mularzom i cieślom

[złp] 9

Dnia 11 Augusti [11 VIII]. Cieślom za tygodniową robotę

[złp] 39 [gr] 19

Dnia 18 Augusti [18 VIII]. Cieślom za tygodniową robotę około stodoły

[złp] 48 [gr] 24

Dnia 20 Augusti [20 VIII]. Cieślom około szpichlerza

[złp] 22 [gr] 09

Dnia 24 Augusti [24 VIII]. Cieśli magistrowi i pomocnikom za tyg. Robotę

[złp] 44 [gr] 20

Dnia 4 Septembris [4 IX]. Z rąk pańskich cieślom za robotę tygodniową

[złp] 45 [gr] 07

Dnia 7 Septembris [7 IX]. Z rąk pańskich cieślom za tygodniową robotę

[złp] 41 [gr] 18

Dnia 15 Septembris [15 IX]. Z rąk pańskich cieślom za tygodniową robotę

[złp] 47

Dnia 28 Septembris [28 IX]. Cieślom około szpichlerza robiącym

[złp] 37 [gr] 28

Dnia 5 Octobris [5 X]. Cieślom za dni 4

[złp] 8

Dnia 22 Octobris [22 X]. Cieślom za tygodniową robotę

[złp] 45 [gr] 15

[Razem] [złp] 570 [gr] 14

In summa summarum złp 1551 gr 22

Zniesienie [złp] 1672 [gr] 12. Vertatur

[k. 87]

Dalszy ciąg zapłaty mularzom i cieślom

1798. Za cegłę, wapno do podmurowania szpichlerza,

u szpichlerza filarów i podwalin

[złp] 6 [gr] 07

Mularzom od podmurowania filarów

[złp] 3 [gr] 24

Dnia 5 Octobris [5 X]

Za żelaza sztab 5 do okowania dwojga drzwi do szpichlerza

[złp] 10

Dnia 6 Octobris [6 X]. Kowalowi od roboty wrzecieźów ⁶⁵	
do nowych stodół i okucia dwojga drzwi do szpichlerza	[złp] 11 [gr] 09
Dnia 24 Novembris [24 XI]. Cieśłom od budowli chlewa	[złp] 8
Dnia 5 Decembris [10 XII]. Od naprawy dachu na browarze	
za gontów kop 5	[złp] 6 [gr] 07
za gwoździ do tegoż dachu kop 10	[złp] 2 [gr] 05
cieśli do tegoż dachu naprawienia	[złp] 3
	[Razem] [złp] 50 [gr] 22
Registr expensy na fabrykę reperacji browaru w Probostwie Lubelskim	
1799, 14 Septembris [14 IX]. Za podwalinę 1, belkę 1, płatew szt. 4, bal 1,	
dylów 4, krokiew szt. 4, łat szt. 40 zapłacono	złp 80
Za gontów kop 52, szt. 30 różną cenę	złp 73
Za cegły szt. 2500 a f. 18, wapna korców 28 a f. 1 gr 20	złp 80
Dnia 14 Septembris [14 IX]. Cieśłom 4-ech za tygodniową robotę	[złp] 50
22 Septembris [22 IX]. Cieśłom 3-em za tygodniową robotę	złp 35
Za belkę 1 i słup do browaru	złp 8
Mularzom dwóm z pomocnikami za tygodniową robotę	złp 38
28 Septembris [28 IX]. Cieśłom od reperacji browaru wypłaciłem	złp 46
Mularzom od murowania ściany w browarze	złp 68
Za gwoździ gontowych kop 80	złp 26 [gr] 20
	[Razem] [złp] 504 [gr] 20
	Zniesienie tej strony [złp] 555 [gr] 12
	Przeniesienie strony wtórej [złp] 1672 [gr] 12
	Przeniesienie strony trzeciej [złp] 12 734 [gr] 08
	Czyni ogólnie [złp] 14 962 [gr] 02
1799, 15 Octobris [15 X]. Na reperację dachu i wiązania pieca	
cegielnianego w Lublinie, za drzwi szt. 18, cieśli od reperacji tegoż dachu	złp 24, efficit [złp] 42
1799, 28 Octobris [28 X]. Za cegły 2500 a f. 18 i wapno korców 28 a f. 1 gr 10	
do powyższej fabryki browaru użytej, zapłaciłem Zelmanowi arendarzowi	
cegielni	złp 82.

REFERENCES (BIBLIOGRAFIA)

Archival sources (Źródła archiwalne)

Archiwum Archidiecezjalne Lubelskie:

Akta Kapituły Katedralnej Lubelskiej – Teki: sygn. Rep 64 T 12, Rep 64 T. 14, Rep 64 T. 17

Akta Konsystorza Lubelskiego: sygn. Rep 60 A XLII; sygn. Rep 60 A 104; sygn. Rep 60 A 105; sygn. Rep 60 B IV c 17

Archiwum Państwowe w Lublinie:

⁶⁵ Wrzecieźdz – sztaba, łańcuch żelazny, czyli rodzaj kłódki do zamknięcia drzwi lub bramy.

Akta Jurydyki Probostwo, sygn. 9, 10.
 Archiwum Państwowe w Lublinie Oddział w Radzynie Podlaskim
 Akta notariusza Franciszka Lubańskiego, sygn. 1.

Printed sources (Źródła drukowane)

Dzienniki Ignacego Baranowskiego pisane w Lublinie przez rok 1815 i 1816, oprac. B. Szyndler, Lublin 1995.

Studies (Opracowania)

- Hamryszczak A., Mącik H., *Parafia i kościoły w Abramowicach w XVIII–XIX wieku*, „Archiwa, Biblioteki i Muzea Kościelne” 2017, 107.
- Historia wiarą pisana. Powstanie i dzieje parafii Kock w świetle publikacji oraz zasobów archiwum parafialnego*, oprac. J. Jankowska et al., Kock 2022.
- Instrukcja wydawnicza dla źródeł historycznych od XVI do połowy XIX wieku*, oprac. K. Lepszy, Wrocław 1953.
- Jakimowicz K., *Instytucje państwowe i samorządowe w życiu mieszkańców Lublina w latach 1764–1794*, Lublin 2020.
- Kermisz J., *Lublin i Lubelskie w ostatnich latach Rzeczypospolitej (1788–1794)*, t. 1, *W czasie Sejmu Wielkiego i wojny polsko-rosyjskiej 1792 r. oraz pod rządami targowicko-grodzieńskimi*, Lublin 1939.
- Kuczyńska J., *Kościół farny św. Michała w Lublinie*, Lublin 2004.
- Mazurkiewicz J., *Jurydyki lubelskie*, Wrocław 1956.
- Reychman J., *Jezierski Stanisław Rajmund h. Nowina (1698–1782)*, w: *Polski słownik biograficzny*, t. 11, red. E. Rostworowski, Wrocław–Warszawa–Kraków 1964–1965.
- Słownik Języka Polskiego*, oprac. J. Karłowicz, A. Kryński, W. Niedźwiedzki, t. 1–4, Warszawa 1900–1908, t. 7, Warszawa 1919.
- Słownik Języka Polskiego PWN*, t. 1–3, Warszawa 1998.
- Szczepaniak J., *Spis prepozytów i plebanów diecezji krakowskiej (XVIII w.)*, Kraków 2008.
- Wadowski J.A., *Kościół lubelskie*, Lublin 2004 [reprint].
- Wereda D., *Dzieje Kocka w epoce nowożytnej*, w: *Dzieje Kocka od czasów najdawniejszych do najnowszych*, red. D. Magier, Kock 2017.
- Zienkowska K., *Jacek Jezierski, kasztelan łukowski 1772–1805*, Warszawa 1963.

NOTA O AUTORZE

Anna Łosowska – dr hab., jest autorką ponad 145 publikacji naukowych i popularnonaukowych, m.in. dotyczących dziejów Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, była związana z Archiwum UMCS w latach 1988–2020.

ABOUT THE AUTHOR

Anna Łosowska – PhD with habilitation, is the author of more than 145 scientific and popular science publications, among others on the history of the Maria Curie-Skłodowska University, and was affiliated with the Maria Curie-Skłodowska University Archives from 1988 to 2020.